

II. Partycypacyjny charakter LSR

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Natura i Kultura” została przygotowana z zastosowaniem zasad włączenia społecznego w tworzenie dokumentu strategicznego. W trakcie prac zastosowano zróżnicowane metody i techniki angażowania mieszkańców do budowy Strategii. Wykorzystane narzędzia zapewniły najwyższy poziom partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji co do zawartości Strategii. Współdecydowanie, którym charakteryzował się cały proces tworzenia LSR uznawane jest za najwyższy poziom na drabinie określającej stopień partycypacji społecznej.

Dzięki zastosowaniu wielu metod i technik, mieszkańcy z terenu LGD „Natura i Kultura” mogli wyrazić swoje opinie i sugestie na każdym etapie powstawania Strategii. Wynikiem tego, w proces budowy dokumentu strategicznego udało się również włączyć osoby defaworyzowane ze względu na dostęp do rynku pracy oraz osoby wykluczone.

Ze względu na wielopoziomowy charakter pracy nad LSR, przygotowania rozpoczęto od analizy wniosków i rekomendacji o charakterze ex-post z wdrożenia LSR 2007-2013. Przeprowadzono ewaluację ex-post, a jej wyniki szeroko omawiano z wszystkimi członkami Stowarzyszenia na Walnym Zebraniu. Poznano stopień realizacji przedsięwzięć, stopień realizacji celów założonych w Strategii, sprawność działania LGD a także adekwatność realizowanych działań do potrzeb mieszkańców. Wyniki i rekomendacje zostały wykorzystane w tworzeniu nowego dokumentu strategicznego.

Następnie przeprowadzono badanie ankietowe na reprezentatywnej próbie dla analizowanego obszaru. Poznanie opinii mieszkańców, przyszłych beneficjentów programu, na temat planowanych obszarów interwencji na etapie budowania założeń do Lokalnej Strategii Rozwoju stowarzyszenia pozwoliło dookreślić zamierzenia programu i tym samym dopasować zakres interwencji do lokalnych uwarunkowań i oczekiwań. Zgromadzenie wiedzy o poglądach mieszkańców pozwoliło na właściwe ukierunkowanie przyszłych działań przez LGD „Natura i Kultura” w kontekście potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, nie tylko z perspektywy formalnych możliwości wynikających z nowej perspektywy programowania i/lub przekonań kierownictwa stowarzyszenia. Badaniem objęto respondentów z powiatu otwockiego, którzy są mieszkańcami gmin: Celestynów, Józefów, Karczew, Kołbiel, Sobienie-Jeziory, Osieck i Wiązowna. Badaniem objętych zostało 677 osób. Termin realizacji przedsięwzięcia przypadł na okres marzec-kwiecień 2015r. Za wyborem tego terminu realizacji badań ankietowych wśród mieszkańców obszaru przesądziły dwa główne uwarunkowania. Po pierwsze właśnie w tym okresie odbywały się spotkania sołeckie, które umożliwiły dotarcie do licznej grupy mieszkańców obszaru. Po drugie końca dobiegł okres wdrażania wcześniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju przez LGD „Natura i Kultura”. Można było więc określić potrzeby społeczności lokalnej w nowych warunkach.

Trzecim etapem poznawania opinii mieszkańców były konsultacje bieżące z mieszkańcami obszaru. Jednym z elementów tych konsultacji były spotkania konsultacyjne w formie spotkań bezpośrednich prowadzone we wszystkich gminach obszaru LGD „Natura i Kultura”. Spotkania prowadzone były w okresie 02-10 września 2015r. Na spotkaniach dokonywano diagnozy obszaru, dyskutowano nad możliwymi do realizacji celami, określano potrzeby, a także analizowano mocne, słabe strony, a także występujące szanse i zagrożenia. W spotkaniach udział wzięło ponad 150 osób.

Dalsze działania polegały na zbieraniu kart i fiszek projektów, definiowaniu potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Wszystkie konsultacje miały charakter proaktywny. W ramach tych konsultacji wykorzystano wiele narzędzi partycypacyjnych oraz metod gromadzenia i analizy danych od mieszkańców i grup docelowych LSR. Zastosowano innowacyjne i skuteczne metod partycypacji społecznej. Ze względu na specyfikę pracy nad LSR wykorzystano głównie metody jakościowe takie jak: indywidualne wywiady, spotkania i warsztaty z mieszkańcami i grupami docelowymi LSR i przedstawicielami zidentyfikowanych na obszarze LSR grup defaworyzowanych, analizy fiszek projektowych i wniosków kierowanych pisemnie do biura LGD, spotkania indywidualne z potencjalnymi wnioskodawcami w biurze LGD oraz pracę Zespołu ds. opracowania Strategii LSR.

Kluczowym czynnikiem decydującym o skuteczności wybranych metod była otwartość LGD na współpracę z mieszkańcami i grupami docelowymi LSR, czyli zasada partycypacji.

Zastosowane metody włączenia społeczności lokalnej do budowy Strategii zostały przygotowane po uprzedniej analizie społeczności lokalnej pod względem jej składu, rozpoznania grup oraz doboru właściwych technik komunikacyjnych. W wyniku tego zastosowano następujące metody i techniki:

BADANIE ANKIETOWE - EWALUACJA EX-ANTE

W ramach metody przeprowadzono reprezentatywne dla całego obszaru badania ankietowe (677 osób). Dzięki temu udało się zebrać niezbędne dane do projektowania kolejnych metod włączenia społecznego oraz opracowania kolejnych rozdziałów LSR. Dzięki zastosowanej metodzie, możliwość wypowiedzi mieli potencjalnie wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, a reprezentatywne i losowe badania zapewniły możliwość generalizacji wniosków na cały obszar działania LGD. Ewaluacja ex-ante „Potrzeby społeczności obszaru” przeprowadzana była w okresie marzec-kwiecień 2015

KONSULTACJE SPOŁECZNE I BURZA MÓZGÓW

W ramach prowadzonych w okresie 02-10 wrzesień 2015r. spotkań w poszczególnych gminach wykorzystana była burza mózgów, ale także metody aktywnego udziału polegające na indywidualnych wskazaniach mieszkańców. W spotkaniach brali udział przedstawiciele wszystkich sektorów partnerstwa LGD, w tym mieszkańcy. Dzięki burzy mózgów, aktywnej dyskusji i hierarchizacji potrzeb, udało się zebrać szereg informacji niezbędnych do opracowania kolejnych części LSR. Konsultacje były przeprowadzone w ten sposób, aby każda osoba z terenu LGD mogła wziąć w nich udział, dlatego odbywały się w każdej gminie, w różne dni tygodnia. O konsultacjach mieszkańcy byli informowani poprzez ogłoszenia na tablicach ogłoszeń w każdej z miejscowości, na stronach internetowych stowarzyszenia i gmin członkowskich, a także telefonicznie i metodą bezpośrednich kontaktów przez członków i pracowników LGD.

Uczestnicy dokonywali analizy SWOT, wskazywali na potrzeby obszaru, a także hierarchizowali obszary wsparcia, które winny zostać uwzględnione w nowej Strategii. Sprzyjało to większej obiektywizacji zebranych danych. W ten sposób uzyskano zarówno efekt indywidualnego myślenia uczestników spotkań jak i burzy mózgów, myślenia zbiorowego.

WYWIADY GRUPOWE FGI

Wywiady przeprowadzone były ze specyficzną grupą mieszkańców gmin wchodzących w skład obszaru LGD, mianowicie z członkami Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej. W ramach wywiadów zebrano pogłębione informacje na temat obszaru, działalności LGD, a także wypracowano szereg informacji dotyczących kolejnych rozdziałów LSR 2014-2020.

WYWIADY INDYWIDUALNE

W ramach zbierania informacji na temat obszaru LGD przeprowadzono wywiady indywidualne z pracownikami biura LGD i członkami Rady. W ramach wywiadu udało się zebrać informacje na temat wdrażania LSR 2007-2013 i wyciągnąć konstruktywne wnioski na przyszłość. Poznano również główne trudności związane z wyborem operacji w kontekście formułowania kryteriów wyboru projektów.

SPOTKANIA ZESPOŁU DS. PRACOWANIA STRATEGII

Od maja do grudnia 2015r. przeprowadzano spotkania eksperckie z Zespołem ds. opracowania Strategii. W ramach spotkań konsultowano poszczególne elementy LSR w szczególności, cele, wskaźniki, kryteria wyboru projektów, plan komunikacji społecznej, monitoring i ewaluację, budżet strategii. Biorąc pod uwagę wszelkie działania konsultacyjne, opracowano wspólnie ostateczną wersję LSR 2014-2020.

BADANIA ANKIETOWE/ KARTY ZGŁASZANIA UWAG

W celu zapewnienia partycypacyjnego udziału wszystkich mieszkańców i współudziału w tworzeniu LSR mieszkańcy mieli możliwość wzięcia udziału w konsultacjach i mogli wyrazić swoje zdanie na temat problemów, celów, wskaźników, działań, a także planu komunikacyjnego oraz monitoringu i ewaluacji LSR. Dzięki zastosowaniu narzędzi internetowych, ułatwiona została możliwość włączenia się mieszkańców w pisanie LSR 2014-2020. Formularze zgłaszania uwag realizowano na poszczególnych etapach pisania LSR zamieszczone były na stronie internetowej LGD i dostępne były w biurze stowarzyszenia. Konsultacje były przeprowadzone po wypracowaniu kolejnych elementów LSR, tak aby przedostatnia wersja wypracowana na podstawie zebranych danych z innych metod konsultacyjnych oraz pracy Zespołu ds. opracowania strategii, była również poddana ocenie przed złożeniem LSR w konkursie na jej wybór. Dzięki temu, możliwe było zebranie uwag do dokumentów już opracowanych i stworzenie w pełni uspołecznionej Strategii.

FISZKI PROJEKTOWE I KARTY KONSULTACJI

W ramach konsultacji od września do listopada 2015r. mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania fiszek projektowych i kart konsultacji do biura LGD (w formie papierowej bądź elektronicznej), na których mogli opisywać problemy gminy, potrzeby oraz działania, które chcieliby podjąć w przyszłości. Dzięki temu zebrano ważne dane wskazujące jakie działania w ramach LSR będą chętnie podejmowane przez beneficjentów.). Fiszki i Karty konsultacji dostępne były na stronie internetowej LGD oraz w biurze LGD.

BIURO LGDI

Przez cały okres wsparcia przygotowawczego 5 dni w tygodniu otwarte było biuro LGD „Natura i Kultura”. Osoby, które chciały skorzystać z pomocy, uzyskać informacje lub wziąć udział w tworzeniu LSR w inny sposób, mogły to uczynić za pośrednictwem telefonu, maila lub przychodząc do biura LGD.

W kontekście przedstawionych powyżej metod partycypacji społecznej, etapy przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Natura i Kultura” przebiegały następująco.

Etap	Rodzaj podjętych działań partycypacyjnych	Grupa docelowa do której kierowano działania
Diagnoza i analiza SWOT	Ewaluacja ex-ante Spotkania warsztatowe Wywiady indywidualne Wywiady grupowe Karty konsultacji Konsultacje online Spotkania Zespołu ds. opracowania strategii	Sektor gospodarczy Sektor publiczny Sektor społeczny Mieszkańcy obszaru LGD Reprezentanci grup defaworyzowanych
Określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie	Spotkania warsztatowe Wywiady indywidualne Wywiady grupowe Karty konsultacji Konsultacje online Spotkania Zespołu ds. opracowania strategii Biuro LGD	Sektor gospodarczy Sektor publiczny Sektor społeczny Mieszkańcy obszaru LGD Reprezentanci grup defaworyzowanych
Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru	Spotkania warsztatowe Spotkanie Zespołu ds. opracowania Strategii Konsultacje online Biuro LGD	Sektor gospodarczy Sektor publiczny Sektor społeczny Wszyscy mieszkańcy Grupy defaworyzowane: osoby starsze, osoby wykluczone ze względu na rynek pracy

Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji	Spotkania warsztatowe Spotkanie Zespołu ds. opracowania Strategii Konsultacje online Biuro LGD	Sektor gospodarczy Sektor publiczny Sektor społeczny Wszyscy mieszkańcy Grupy defaworyzowane: osoby starsze, osoby wykluczone ze względu na rynek pracy
Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR	Ewaluacja ex-ante Wywiady indywidualne Spotkania Zespołu ds. opracowania Strategii Ankiety Konsultacje online Biuro LGD	Sektor gospodarczy Sektor publiczny Sektor społeczny Wszyscy mieszkańcy Grupy defaworyzowane: osoby starsze, osoby wykluczone ze względu na rynek pracy

II. 1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii z określeniem grup docelowych, do których metody te są skierowane

Zaangażowanie społeczności lokalnej w budowanie i wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Natura i Kultura” jest ważnym procesem uspołeczniania LSR 2014-2020. Społeczność lokalna będzie miała możliwość włączenie się w proces realizacji strategii współdecydując o kierunkach rozwoju, zmianach w dokumencie strategicznym oraz ocenie wdrażania i funkcjonowania LGD. W związku z tym wypracowano metodykę uspołeczniania LSR w różnych momentach jej wdrażania. Przedstawione poniżej metody są spójne z planem komunikacyjnym, sposobem prowadzenia monitoringu i ewaluacji, a także procedurą aktualizacji LSR i zmiany lokalnych kryteriów wyboru. W ramach opracowanej metodyki zagwarantowano udział wszystkich sektorów partnerstwa, w tym mieszkańców, a dzięki zastosowanym, zróżnicowanym metodom i technikom możliwe będzie kilkustopniowe włączenie się społeczności lokalnej we wdrażanie LSR.

Etap	Metody	Grupa docelowa
Monitorowanie i ocena realizacji strategii	Ewaluacja/monitoring Badania IDI/FGI	Wszyscy mieszkańcy Przedstawiciele trzech sektorów partnerstwa LGD
Aktualizacja strategii	Spotkania konsultacyjne	Liderzy społeczności lokalnej Pracownicy i członkowie LGD
Opracowanie i zmiany lokalnych kryteriów wyboru	Spotkania ekspertów Konsultacje online Ankiety	Przedstawiciele grup defaworyzowanych

II.3 Planowane metody animacji społeczności lokalnej

Opis planowanych działań i kampanii mających na celu włączenie społeczności lokalnej, jej animację znajduje się w rozdziale Plan komunikacyjny niniejszej Strategii. LGD „Natura i Kultura” przez cały okres wdrażania LSR 2014-2020 będzie podejmowało działania takie jak:

- bieżący monitoring i analizę osób, które składają wnioski, uczestniczą w doradztwie i/lub są zainteresowane wdrażaniem LSR,
- prowadzenie stałego doradztwa w biurze LGD,
- prowadzenie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów i spotkań informacyjnych na temat wdrażania LSR, naborów, wniosków stały kontakt ze wszystkimi sektorami partnerstwa i mieszkańcami poprzez spotkania bezpośrednie (przy okazji organizowanych wydarzeń, w biurze), możliwość kontaktu telefonicznego, mailowego w sprawach związanych z wdrażaniem LSR i realizowaniem operacji
- organizowanie wydarzeń promocyjnych i informacyjnych dla mieszkańców całego obszaru LGD ,

Badania ewaluacyjne oraz konsultacje z mieszkańcami potwierdziły, że aktywny sposób informowania, promowania i aktywizacji mieszkańców jest najskuteczniejszą metodą pobudzania partnerskiego podejścia.